

ST. — NO. 1550. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1893.

CHICAGO, ILL., 26. MAJA (May 26), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXII.

SNPJ OSTANE PRI SVOJIH STARIH NAČELIH

SPREMENBE V DOLOČBAH O PRINCIPIH STORJENE LE V SKLADU SEDANJIH RAZMER

Resolucije o Španiji, Tom Moneyju in več drugih bile skoro soglasno sprejete

Konvencija se izrekla za industrialne unije. — princip demokracije v SNPJ ostane v veljavi

Sedanja ali enajsta redna konvencija Slovenske narodne podporne jednote v Clevelandu je sprejela več resolucij, ki pričajo, da ta jednota ostane organizacija z delavskimi smernicami. Izrekla se je za podpiranje industrialnega unionizma, izjavila solidarnost s španskim delavstvom, ki se bori za svobodo in prispevala \$500 žrtvam španskega fašizma. Moralno bo v bodoče podpirala vse delavske stranke, ki so demokratično usmerjene in za odpravo profitnega sistema. Tozadevna določba v posebni resoluciji se glasi:

Dnevnik Prosveta mora predvsem služiti propagandi SNPJ, nato pa delavski izobrazbi in kulti po principih svobodne misli in delavsko demokracijo. Prosveta naj podpira industrijsko-unionski gibanje, zadružnogospodarska gibanja in politična gibanja vseh onih delavskih demokratično usmerjenih organizacij, ki iskreno pokazuje smisel za združitev v masni stranki delavev in farmarjev v Združenih državah na podlagi programa za odpravo profitnega sistema.

Predlogi, da se pozdravi tudi nekatere druge politične učadnike, niso dobili podpore. Konvencija je indorsirala v posebni resoluciji o načelnih vprašanjih Prosvetno matico, Cankarjevo ustanovo in organizacijo Progresivne Slovenke.

Dotična resolucija se glasi: "Enajsta redna konvencija SNPJ sklene, da ta organizacija deluje naprej na podlagi načel, po katerih se je udejstovalo v prošlosti.

Enajsta redna konvencija dalje sklene, da naša jednota tudi v bodoče branji demokracijo, bodisi v tej deželi ali kjer koli ji je moralno mogoče pomagati v borbi za ljudske pravice. Obsojamo fašizem v kašniki obliku in kjerkoli na svetu. Ta konvencija sklene, da naj bo naše glasilo kakor doslej tudi v bodoče bojevni list proti temu največjemu sovražniku ljudske svobode.

S tega stališča obsojamo še posebno napol-diktaturo in neno cenzuro v Jugoslaviji, od kjer je prišla velika večina članov te jednote. Delavskim organizacijam v Jugoslaviji ter njihovim ustanovam in časopisom izrekamo v njihovih prizadevanjih za preuredbu države v demokracijo vse svoje simpatije in jim zagotavljamo

Vse delegatov je 215 in 19 glavnih odbornikov, skupaj 234 članov. Konvenčnih odsekov je 5, namreč odsek za pravila, za resolucije, za plače, za prisojne in pritožbe, in odbor za pregledovanje računov delegatov.

Prvi večji spor je nastal v razpravi o poročilu odbora za plače. Vsi delegati so bili za zvišanje plač upravnim odbornikom, toda razhajali so se le v vprašanju, kolikšno naj bo zvišanje. Sedanje najvišje pla-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Socialistični volilni uspeh v Franciji

ZDRUŽENA REAKCIJA JE POGORELA

V južnovzhodnem volilnem okraju Sete se je vršila volilna poslanca namesto umrelga socialista Saletteja. Za socialiste je kandidiral Blumov tajnik Julij Moch. Desnica ni postavila svojega kandidata, pač pa je podprla nesocialista Escaruelo. Socialistični kandidat je dobil okoli 5250 glasov, dočim so reakcionarci doobili okoli 200 glasov manj. Priporomiti je treba, da so komunisti imeli svojega kandidata, ki je dobil okoli 3000 glasov. Izvolitev socialističnega poslanca v tem okraju je torej sigurna.

Jeklarski delavci porazili kompanijsko unijo

Več kot 24 tisoč jeklarskih delavev Jones-Laughlin korporacije izmed 27 tisoč uposlenih delavev je pretekli petek z veliko večino 3 proti enemu odglasovalo v prid unije CIO in za kolektivno pogajanje. Volitve so se vrstile pod nadzorstvom vladnega delavsko-zavoda odbora. To je bila prva in največja delavska zmaga te vrste v jeklarski industriji ter obenem največja pridobitev za delave.

Za CIO je bilo oddanih 17.028, proti pa 7.207, dasi se je jeklarska korporacija pripravljala na vse načine, da porazi Lewisovo unijo CIO. S tem je unija dobita prvo večjo zmago

NA ČELU NOVE SPANSKE VLADE

Pretekli teden je prišlo do sprememb spanskih ljudskih vlad, ko je nova vlada premierja Largo Caballera podala ostavko. Zgoraj na sliki je novi minister obrambe Indalecio Prieto, spodaj na lev dr. Juan Negrin, novi premier, na desni pa Julio Alvarez del Vayo, minister zunanjih zadev. Premier Negrin je priljivo mlad v primeri z odstopom načelom načelom vlad Caballera. Nova vlada zlasto zmerjajo levo krilo španskih radikalnih strank. Tudi novi premier je socialist, kakor Caballero, toda sestava nove vlade, kakor govorijo poročila, reprezentira "zmernejše struge" španskega delavstva.

VELIKE IZDATKE Z DINASTIJO V ANGLIJI MALOKDO KRITIZIRA

Angleška dinastija je zelo drag luksus, ki ga mora kajpada plačevati ljudstvo, ne da bi imelo od njega niti najmanj koristi. Civilna lista in drugi dohodki angleškega kralja znašajo okrog milijon dolarjev na leto. Kraljici vdovi plačuje država par stotisočakov. Odstopil kralj Edward bo prejel kakih \$150,000 na leto. Vsi kraljevi bratje, sestre in drugi sorodniki so enako dobro preskrbljeni. Enajstletni hčerki sedanjega kralja je parlament dovolil trideset tisoč dolarjev na leto. Delavska stranka te izdatke le redko kdaj kritizira. Odločno pa so proti njim poslanci neodvisne delavske stranke. Na zborovanju v Oxfordu dne 21. maja je poslanec te stranke James Maxton ostro grajal vse tiste delavske poslane, ki molijo celo celo glasujejo, da dobi 11-letna prestolonaslednica po \$30,000 na leto, ker ima njen kralj George pač sam dovolj velike dohodke, da bi lahko skrbel zanjo. "V mojem okraju dobi otrok brezdelnega

delavca samo 72c podpore na teden, brezposelnih družinskih oče pa \$4.08," je dejal Maxton. Seveda, brezposelnega delavca in njegovo hčerkijo se ne more primerjati kralju in kraljevi hčerki...

Nova volilna zmaga angleške delavske stranke

PORAŽENI KONSERVA-TIVCI

Pri določilni volitvi v spodnjem zbornicu v volilnem okraju Wandsworth v Angliji je zmagal kandidat delavske stranke. Kandidat delavske stranke Nathan je dobil 12,406, konservativce Jenninger pa le 11,921 glasov.

Dokler so zagovorniki pravčnosti živi, jih preganjajo. Po smrti jim postavljajo spomenike.

v jeklarski industriji in priprave so v teku, da takoj naskoči še ostalih pet drugih večjih neodvisnih jeklarskih kompanij. Vse te jeklarske družbe skupaj uposlujejo približno 200.000 delavev v raznih krajih dežele.

Značilnost te velike zmage je tudi v tem, da je bil bas s tem v prvi in največji preiskušnji Wagnerjev zakon kot instrument za mirno odločevanje delavcev, da si sami izvličijo svoje reprezentante in svojo unijo, brez vmešavanja delodajcev. Poudariti je treba tudi dejstvo, da so bile to obenem največje industrijske volitve v vsej zgodovini de-

Prizadevanja treh velesil za žaviranje nemško-italijanske agresivnosti

Vzroki padca Caballerovega ministrstva v Španiji.—Nova vlada pomeni pomik proti desni. — Neodločnost Anglike in Francije

Anglija se dolgo ni mogla nositi s Poljsko so druga velična sila, ki je za špansko ljudstvo silno visoka bodisi v fizičnih žrtvah in razdejanju. London in Pariz sta dopustila Berlinu in Rimu, da v Španiji svojo intervencijo vodita brez zunanjega opozicije. Ko sta diktatorja videla, da Anglija igra dvojno vlogo in indirektno španske fašiste celo podpira, in da se je Francija sama ne bo upala napasti, sta španskim fašistom poslala še večjo pomoč.

O vsem tem so razpravljali v Londonu zastopniki Francije, Rusije in Anglike, in če so poročila resnična, so se zedinili, da bodo v bodoče vedili spoznamo, odločno politiko, napovedano proti Nemčiji in Italiji. Nepisan dogovor med njimi določa, da morajo biti meje v Evropi nedotaknjene in da ne bodo dopustili, da postane Avstrija del Nemčije niti ne bodo dovolili nemško-italijanske politične in ekonomske nadvlade v Podonavju in na Balkanu.

Zelo važna je za interese Francije in Anglike spet predlagati vsem predzadnjem, da se tuje odpoklici iz Španije. Obe argumentirata, da bo civilne vojne potem kmalu konec. General Franco ni pritrdiril v predlog, kajti on je za svoje klanje povsem odvisen od tuje pomoči. Prejšnja španska vlada je na sličen predlog pred par meseci izjavila, da je pripravljena poslati vojake tujске brigade domov, pod pogojem, da Italija in Nemčija umakneta fašistom vso svojo pomoč in ako se zavezeta, da z intervencijo ne bosta znova pričela. Fašisti te predloga niso sprejeli.

Medtem se je v Španiji izvršila precejšnja sprememba. Dogodil se je upor anarhistov in Trockijevcev v Kataloniji, ki je bil sicer zadušen, toda bil je v moralno pomoč fašistom.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

"ENOTNA FRONTA" KATOLIŠKE CERKVE IN ŽIDOV V ZED. DRŽAVAH PROTI NACIJEM

Na svetu se dogajajo čudne reči. Ena teh je neuradna enotna fronta katoliške cerkve v Zed. državah in židov. Bila je dramatizirana, ko je kardinal Mundelein v Chicagu prvič predstavljal, da so pričeli nacisti v Nemčiji boj proti katoliški cerkvi iz gole zlobe, vodiči ga pa Hitlerjev "lopuški" ministar propagand.

Kakovost v slučaju LaGuardijevega napada na nacije, tako je tudi v tem slučaju nemški poslanik v Washingtonu po nabolju svoje vlade takoj protestiral pri ameriški vladi proti Hitlerju, ki je zborovala Rochester, in katoliške duhovščine nemškega pokolenja, ne pa vseh katoliških Nemcev, kajti ti so najprvo nemški nacionalisti in potem še katoličani.

Ameriški židje so se te odprtje izjave katoličanov proti Hitlerju zelo razveselili, ker so dobili v boju proti njemu močnega zaveznika. Židje se boro proti nacijem, ker prega-

nja in brutalno zatira njihove plemenske rojake, katoliška cerkev pa zato, ker je ostal Hitler to hotel. Vzrok, da katoliške opeče noče je, ker stremi v Nemčiji zgraditi veliko narodno cerkev, ki ne bo podložna papežu in nikomur drugemu razen nacistički diktaturi.

ANALIZIRANJE SKLEPOV KONVENCIJE SNPJ BO V PRIHODNJI ŠTEVILKI

V tej izdaji na prvi strani je izčrpno poročilo o zadevah načelnega značaja, o katerih je sklepala in sklepa se danja konvencija SNPJ v Clevelandu, dalje članek na drugi strani in več dopisov.

V prihodnji številki bodo priobčena poročila o nadaljnji sklepih, o izvolitvi novega glavnega odbora in drugi konvenčni vtiški. Ker je imela SNPJ z našim pokretom vseskozi tesne stike, ter tu in tam tudi boje, so ta analiziranja za našo napredno javnost velike vrednosti, ker jih bo lahko primerjala z drugimi priporočili.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Sklepi konvencije o načelih SNPJ asimilirani okolščinam

Bili so časi, ko so bile konvencije SNPJ socialistično usmerjene v smislu, da so podpirale socialistično stranko in neno glasilo je po volji konvencij in večine članstva agitiralo zato. To se je proti koncu vojne začelo spremnjeni. Ampak po dnu je ostala večina članstva se vedno naklonjena socialističnemu gibanju in tudi glasilo ga je podpiralo vzlio siloviti opoziciji komunistov ter drugih nasprotnikov socialistične stranke.

Nedvomno bi to razmerje med jednoto in socialističnim pekretom ostalo, ako bi se delavsko politično gibanje po vojni osredotočilo okrog te stranke, kakor se je v nji družilo pred vojno. Toda socialistična stranka je šla skozi razne procese, iz katerih je prihajala politično šibkejša in šibkejša vzle zmagam v nekaterih mestih. Takozvana Molekova resolucija je bila vsled tega na konvenciji v Waukeganu zelo amendirana, vendar pa je še vedno direktno določala, da SNPJ podpira na političnem polju v prvi vrsti socialistično stranko.

Pridruženje stranke k LaFollettovi predsedniški kampanji leta 1924 in potem se Collidgeova in Hooverova "prosperita" je vsako po svoje vplivalo, da soc. stranka kot politična sila ni mogla dobiti razmaha. Začela je spet napredovati šele po krizi, ki je nastala leta 1929, toda novi element je zahteval hitrih akcij in v ta namen drastično zradikaliziranje stranke. Čim bolj so se komunisti obračali na desnico, bolj energično je novi element med socialisti tiščal na levo. To je pripovedalo stranko v nov frakejski boj, in na njeni konvenciji leta 1936 do razkola.

Prvič se je SNPJ izrekla za podpiranje akcije za "enotno fronto", to je, za zedinjenje delavskih političnih frakcij in enotno organizacijo na svoji konvenciji leta 1925, toda ne v takratnem komunističnem pojmovanju, ampak v takem, kakor so ga zastopali socialisti. Na XI. redni konvenciji pa je SNPJ spremenila svoje stališče z ozirom na politično akcijo s tem, da bo v bodoče podpirala — največ v glasilu kajpada, vse delavskie stranke, ki so demokratično usmerjene in za odpravo profitnega sistema, in dalje, da bo podpirala idejo za združenje teh skupin v masni stranki delavev in farmarjev.

To načelo je bilo soglasno sprejeti, ker je zadovoljilo več ali manj pristaše vseh delavskih struj in one, ki nobeni ne pridajajo.

Konvencija je soglasno odsodila fašizem in izrekla solidarnost s španskimi delavci, ni pa bila pri volji sprejeti v razpravo priporočilo delegata Max Kumerja iz Pennsylvanije, da se v resolucijo o načelih uvrsti izjava, da je SNPJ proti vsaki diktaturi. To bi se smatralo za klofuto sovjetski Uniji, zato so delegati rajše sprejeli izjavo, da bo SNPJ moralno podpirala demokratična stremljenja in demokracijo v vseh deželah. Odsodila je napol diktatorski režim v Jugoslaviji in cenzuro v nji, ki davi delavski tisk, jugoslovanskemu delavstvu v Jugoslaviji, ki se bori za demokratične svobodštine, pa izjavila svojo solidarnost.

Socialistom potek te konvencije ni bil povsem všeč, ampak še manj je nam všeč politična razkosanost delavskega razreda. Kar se tiče SNPJ same, bo ostala delavsko orientirana organizacija, pod pogoju, če JSZ ne zapade v mrtvilo. Kajti vse podporne organizacije, ki so izražale svoje delavsko stališče, so to zmerom storile pod vplivom kake zunanjega organizacije, katere člani so delovali v obemu. Za naše sodruge je važno, da to razumejo in da vrše med našim ljudstvom agitacijske in prosvetne aktivnosti tako kot je v sedanjih razmerah mogoče, pa bodo uspešne. Predpogoja za uspeh tega dela je socialistična vzgoja. Naše aktivnosti v tem oziru niso bile zamašne, kar smo videli na konvenciji SNPJ, ko je bilo na dnevnem redu vprašanje Španije, Tom Mooneyja, industrialnih unij itd. V vsakem slučaju je bila malenkostna opozicija zadušena z navdušenim aplavzom. Toda dela je še veliko pred nami in vršili ga bomo.

Naciji in privatna svojina

Naciji v Nemčiji so v svoji kampanji za oblast obljubovali konfiscirati veleposestva in delavcem pa obljubovali, da bodo odpravili izkorisčanje, pa magari če bo treba v ta namen konfiscirati vso industrijo.

Ko so prišli v vlado, so res začeli s konfisciranjem, toda ne proti veleposestnikom in kapitalistom, pač pa so si osvojili delavske domove, tiskarne, zadruge in druge ustanove, vredne mnogo milijonov dolarjev. Židje so bili v početku toliko na boljšem, da so jim naciji za vzeto svojino vsaj plačali, čeprav mnogo manj kakor je bila vredna.

S časoma so se tudi Židov lotili na enak način in nato se njihovih organizacij, med njimi velike židovske podporne organizacije Bnei Brith, katera je bila ustanovljena že leta 1843. V Nemčiji ima 200 društva. Bnei Birth je nepolitična organizacija. Poseduje velike dvorane, zavetišča za stare, sirotišnice, bolnišnice in slične zavode. Hitlerjev režim pa je nedavno izdal dekret, s katerim ji je konfisciral vso imovino. Dalje je dekret določal, da se morajo starci in sirote do določenega datumata izseliti iz zavodov. Mnogi so dobili zavetje po privatnih domovih svojih plemenskih rojakov, druge pa je Hitlerjeva policija siloma izgnala, češ, če se jih Židje nočejo usmiliti in jim dati stan pri sebi, pa naj poginejo. Zavodi, ki so jih zgradili Židje s svojim denarjem za svoje potrebe, pa so bili izročeni nacističkim organizacijam, da jih preurede za svoje aktivnosti.

Tak je fašizem v Nemčiji, tak je v Italiji, tak je v Španiji in tak bi bil kjerkoli bi prišel do oblasti.

POSLICE FASISTICNE "CIVILIZACIJE"

Gornja slika kaže razdejanje španskega mesta Eibar, ki so ga učinkovali fašistični grante v znamenju klerofašistične "civilizacije". To mesto se nahaja v bližini Bilbao, za katerega posest se bijejo luti boji na severu. Baski, ki branijo Bilbao, se hrabro borijo proti fašističnemu navalu, ki ga uporabljajo italijanske, nemške in ipanske fašistične armade. Dosedaj so vse naskoke uspešno odbrili.

Velika družba sodrugov Shod JSZ v Clevelandu in somišljenikov dobro uspel

Cleveland, O. — Ob priliki XI. redne konvencije SNPJ niso prišli v Cleveland samo delegati. Mnogi imajo s sabo svoje žene, da vidijo slovenske sporedne na prireditvah, in da obiščejo ljudi, ki jih poznavajo bodisi še iz starega kraja, ali pa iz kake naselbine, kjer so živelii skupaj pred leti.

Nekateri so prišli tudi iz drugih razlogov. Geo. Witkovich je bil tu že dan pred konvencijo. Agitiral je za "Napred" in bil pri roki, če bi bilo treba komunistom in njihovim simpatičarjem posebnih se stankov. Par so jih menda imeli, toda zgolj za svoje agitacijske aktivnosti. Da-li so tudi sklepali o kandidaturah, mi ni znano. Pravijo, da ne iščejo nizakih mandatov, ampak da so jim glavna briga interesi organizacije.

Eden prvih gostov je bil Nace Zlembeger iz Piney Forka, O. Je zdrav kakor zmerom, le slizi težko. Če delegat ne govoril na glasno, se ga ljudje sploh ne trudijo poslušati, če pa vpije, se mu pa glas tudi nekam razbije. Ampak Nace si je vedno našel kako družbo.

Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z. in upravnik "Proletarca" je dosegel v Cleveland 20. maja v agitacijske namene. Videli smo sodružico Mihevc iz Salema, O., sod. Jennie Oblak iz Milwaukee, Wis., iz Penne so prišli za en dan Mike Plesher, Geo Smrekar, Louis Uhernek, Anton Zornik in mnogi drugi. Iz Chicaga je prišel na zborovanje med drugimi tudi bivši gl. tajnik M. J. Turk, ki je bil na zborovanju od početka.

Prvi dan je sedel v konvenčni dvorani tudi urednik "Glasa Naroda" John Terček, Louis Pire pa je prihajal vanjo bolj pogostoma. Mary Grill Ivanush je bila poročevalka "Enakopravnosti". Mary Juge je beležila novice za angleško sekcijo "Prosverte" in tudi Vatro Grill, urednik "Napredki" ter Anton J. Terbovec, urednik "Nove Dobe" sta se večkrat oglašila in opazovala potek zborovanja. Ivan Butkovich, glavni predsednik HBZ, je pozdravil konvencijo v imenu svoje organizacije. Dalje so jo takoj prvi dan pozdravili funkcionarji federacije Terbižan in Somrak in par drugih lokalnih zastopnikov, med njimi Frank Oglar, predsednik SND.

Zal, da ne morem navesti tu večjega števila zunanjih obiskovalcev, ker ne vem njih imen, toda bilo jih je veliko posebno na banketu iz Detroita, Chicaga, Penne, vzhodnega Ohia, Girardita.

Mnogi izmed teh so člani J. S. Z. ali pa somišljeniki in ob tej priliki smo se pozdravili s sodrugi in drugimi pristaši našega pokreta od vseposvoda. Poročalec.

je neko popoldne zadrel na konvencijo. Apeliral je da vse napredne rojake v Clevelandu in okolici, da naj delujejo bolj skupno, in to priliko jim nudi Prosvetna matica, ki združuje pod svojim okriljem za skupno delo napredne organizacije vseh vrst.

Zborovanju je predsedoval Louis Zorko. Udeležilo se ga je kakih 700 ljudi, med njimi skoraj vse člani XI. redne konvencije SNPJ in mnogi gosti. Po shodu je šlo par sto ljudi v prizidek SND in razvili so se prijateljski pomenki med delegati in drugimi gosti, ki so prisli od blizu indale.

Poročalec.

Velike prireditve v Clevelandu v času sedanje konvencije SNPJ

Cleveland, O. — "Mi se lahko postavimo kakor nobena druga naselbina," je rekel clevelandski rojak delegatu od nekod, ko je predlagal, da se naj bi prihodnja konvencija vrnila v St. Louisu. "Tu imamo pevske zbole, dramski zbor in zbole, pet svojih domov (videli sem samo dva, za obisk drugih ni bilo druga), otroške pevske zbole, in če kaj tukaj napravite, ostane denar v glavnem med Slovenci. Če pa bi se konvencija vrnila v St. Louisu, bi ga dobili tuje (v tem slučaju Amerikanci), če se bo vrnila v Chicagu, dobne naš denar največ Čehi, ker je v sosečini dvorane SNPJ samo ena slovenska restavracija, kjer se dobri tudi piča, in poleg nje še dva druga slovenska saluna, ki sta že od rok. Če pa greš v SDC kake pol milje stran od dvorane SNPJ, ti računajo dolar članarne predno smešiti. Tu pa so rojaki postrežljivi, in v slovenskih trgovinah lahko dobi vsakodnevno vse, kar rabí.

"Kje drugje vam lahko dajo za potrebe slovenske konvencije tako ugoden dom, kakor sta na St. Clair Ave. in Waterloo Road v Clevelandu?"

Cleveland, O. — Shod v četrtek 20. maja, ki so ga sklicali v auditorij S. N. D. na St. Clairju clevelandski klubi JSZ, je dobro uspel. Prvi govornik je bil Donald J. Lotrich, ki je izvajal, kako koristno je za mladino delavskih staršev, ako se organizira v socialističnem pokretu. Ameriški sodružec B. Parker je govoril o uniji in delavski politični akciji. Z dobro podprtimi argumenti je dokazoval, da delavci, ki so organizirani v unijah, ne pa tudi politično, so slični onemu, ki v boju z nasprotnikom rabi samo eno roko. Tako se dogaja, da vsled tega, ker zanemarjuje uporabljati še drugo roko, prihajajo v politične urade nasprotniki delavcev in njihova policija tolča po njih vselej kadar delavci zastavijo in pikirajo. Chas. Pogorelec je govoril o agitaciji za Proletarca, Majski Glas in JSZ. Navajal je težko delavščega časopisa v boju za obstanek, ker se delavci za svoj tisk premalo zanimali. Oziroma se jih ne zanimalo zadostno število, dočim milijoni delavcev podpirajo svojim interesom nasprotnike.

John Terčelj iz Pennsylvanije je napravil govor "za kolektivo". Dejal je, da so s shodom stroški in ker vstopnine niso, se je treba pomagati s prostovoljnimi prispevkami. Kar bo ostalo, se istotno porabi v podporo našemu pokretu. Konfekta je znašala \$41.

John Terčelj iz Pennsylvanije je napravil govor "za kolektivo". Dejal je, da so s shodom stroški in ker vstopnine niso, se je treba pomagati s prostovoljnimi prispevkami. Kar bo ostalo, se istotno porabi v podporo našemu pokretu. Konfekta je znašala \$41.

Frank Zaitz je predvsem poučarjal, da delavstvo ni še nikoli doseglo nicesars brez boja in organizacije. V poslednjih par letih se je zelo utrdila vera, da je predsednik Roosevelt delavec veliko dal, dočim je resnica le, da vzlje zagonom, katere je zagovarjal z motivacijo, da dajejo delavcem pravico do organizacije, si morajo to pravico povsod izvajevati sami in v stavkah so prav tako napadani, kakor v prošlosti.

Se nikdar ni bilo porabljenih proti delavcem toliko plinskih bomb kakor prošli dve leti. Sedanji kongres, v katerem ima demokratska stranka veliko večino, je reakcionaren kakor so bili v prošlosti. Le s težavo se spravi skozi kako predlogo, če delegati s svojimi ženami, žene pred svojimi možmi in fantje pred zaročenkami, kaj so počeli toliko časa? In koliko so prinesli? Posebno pa bodo moralni tolmačiti to in ono ter se opravljati na društvenih sejih. Ampak pomemek je ponemek in začel sem.

Nameraval sem namreč pisati o prireditvah.

Na prvo smo bili povabljeni že v nedeljo 16. maja, dan pred pričetkom konvencije. Udeležilo se je je precej delegatov iz drugih krajev, toda večinoma šele zvečer, ker so se pripeljali v Cleveland popularni in drugi zvečeri. Spored je ugajal, udeležba velika, rokovani tudi in biznis v prizidku je dober.

V pondeljek, prvi dan konvencije smo šli v Collinwood, kamor je nas v imenu direktorja Slovenskega delavskega doma in društva povabil John Lokar ml. Dali so slavnim delegatom in drugim gostom okusno večerje in izborno spored na odru. Collinwoodčani niso hoteli riskirati zamer in so skuhali za vse dovolj. Razpoloženje je bilo izborna na obema tema prireditvama. V torem smo bili povabljeni na sejo angleško poslujočega društva v SND. To je bila resna stvar in nasprotnik, čeprav pravijo, da

Spremembe v določbah o principih stora jene le v skladu sedanjih razmer

(Nadaljevanje s 1. strani.)

moralno pomoč, kakor smo jim jo nudili doslej.

Enajsta redna konvencija dalje izjavila, da bo SNPJ podpirala kakor doslej ne le agitacijske, ampak prav tako tudi kulturne aktivnosti svojih društva ter drugih kulturnih organizacij, katerih delujejo v smislu načel in tradicij te jednot.

Med temi organizacijami sta posebno Prosvetna matica, s sedežem v Chicagu, in pa ne-davno ustanovljena Cankarjeva ustanova, s sedežem v Clevelandu, katere namen je izdajati kulturno revijo. Enajsta redna konvencija ob enem pooblašča glavni odbor, da naj indorsirane prekliče ko hitro bi ena ali druga izmed teh dveh organizacij šla na pot, ki niso v soglasju z načeli in tradicijami SNPJ.

Dalje ta konvencija nalaga upravnemu in glavnemu odboru, da deluje za smotreno agitacijo med ženstvom ter pridobi članice in druge rojakinje za še večje aktivnosti v korist SNPJ. Ob enem ta konvencija indorsira organizacijo Progresivnih Slovenk, z glavnim uradom v Clevelandu, in jo bomo podprtih podprtih, dokler bo delovala v duhu načel ter tradicij SNPJ.

Eden najvažnejših problemov naše organizacije je vz-

ves posmrtninski sklad in število vdov bi se znatno povečalo. Tudi nekaj vdovcev bi bilo več. — **Član slavne delegacije SNPJ.**

Družabni klub SDC organizira balincarje

VALERIJAN PDMOGYLYNYJ:

"MESTO"
ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Sleherna beseda v tem pismu ga je ramila s svojo preprosto pa vendar rezko resnico. Da, nicesar ni mogel zanikati. Podržal je pismo v roki, zaprl oči in zašepetal:

— Nikdar več se ne bom vrnil!

Izdajalec je. Tako napravil le zločinec, ki je oropal svoje starše. Zdaj še čaka njih prekletstva. Toda takoj, ko si je pričel brati le vite, je že zgrešil vzrok tega svojega vznešenirjenja. Zginil je pod lavino neke neznanne sile, ki je skrbno odvrnila vse njegove očitke od sebe. Zakaj bi bil izdajalec? Mnogo ljudi je že zapustilo svojo vas! Mesta rastejo na rožavi vasi, to je povsem pravilno. Na vasi ni visokih šol! In tudi, kadar bo končal šole se ne bo mogel vrniti na deželo. V mestu bo moral ostati. Ali pa se je v njem mar kaj spremeno zaradi tega? Takšen je, kot je bl. Saj je vse v redu, ima stanovanje in hranilo, čez dan ali dva bo dobil štipendijo. Kje je torej vzrok vznešenirjenju?

Tedaj pa se je vrnil vanj kakor strašen san z nedolčno bolečino spomin na Nadijo, ki ga je vse do tega trenotka besno davil, brišal in uničeval, da bi se mu ne zapičil v zapest in se mu je dozdaj prikazoval le kakor neznaten krvav maledž na belem robčku. Nadijo, ki mu je bila še pred kratkim tako vabljiva mu je hipoma postala odveč. Svojo ljubezen je videl zdaj kakor podtaknjen bankovec, ki mu ga je nekdo podvrgel sredi tega navala, zdaj pa ga je vrgel proč, ker ga ne rabi več in v svoji jezi se je celo videl prevaranega.

Bila je vasi, ki je v njem že obledela, bila je majhna dogodovščina v tej njegovi razmahnjenosti; četudi ne brez bolečin in težav in se ne da kar tako opravičiti. Kaj bi z njo? Stiskal je zobe in si oholo prigorjal:

— Če bi ne bilo mene, pa bi bil kdo drugi!

In razkrical bi to po vsej ulici, le da bi se iznebil tega groznega očitka, ki se ni hotel podrediti njegovemu ukazovalnemu razumu. Toda mora jo črtati iz svojega življenja, pretrgati za vsako ceno te verige, s katerimi ne more svobodno dihati. Uničiti, ker je že vrgel pogled skozi rešetko v prostost! In do vsega, karkoli je bilo za pričo tega njegovega minulega, je začutil skrito sovraštvo. In to je spreminal načrte je čutil na sebi težko oblast mnogih sodelavev. Nikakor se ni mogel prisiliti, da bi odnesel knjige nazaj k Levku, ki ga je vendar nekdo tako spoštova, zdaj pa ga je videl naenkrat vsega grozno omemnjena. Poleg Jaše in instruktorja je bil Levko sramotno zaznamovan kot neizbežen član te trojice, v kateri je videl vso simbolično vaške toposti, zastarelosti in ničevnosti. Levko ne vidi ničesar, ker ne išče, ker ničesar ne potrebuje. Njegova čedna soba, nekdaj vzročil njegove zavisti mu je bila zdaj kakor gnezdo slepega krta.

Po nekaj dneh te svoje samote se je le odločil za šolo. Štipendijo so mu že nakazali. Namesto da bi se je razveselil, je užaljeno pomisli: osemnajst karboncev! Obljubili so petindvajset, sam pri sebi pa je na skrivaj upal dobiti še več. Saj so štipendije tudi po petdeset karboncev, celo po sto! Predavanja so že pričeli, pa je pozabil papir in svinčnik in se mu zato ni zdelo vredno čepeti v šoli. Pa tudi volje ni imel za to.

Na cesti je občutil nenavadni nemir. Često se je ustavl pred reklamnimi kioski, ob razpisih, pred oglaši za kino in pred izložbami in vse si je zdaj ogledoval tako natanceno ter z neko nabožno, navdušeno radovednostjo, kakor takrat one stvari v muzeju. Slike so ga najbolj privlačile. Velik lepak nekega cirksusa, naslikan z živo rdečo, zeleno in plavo barvo je obvezčal, da bo nastopil v Kijevu od sile spreten akrobat in klovni svetovnega slovesa in z vsem svojim spremstvom je bil živo narisan na vabilu.

— To bo zelo zanimivo! je pomisli Stepan.

Poleg tega lepaka se je z vlijudnim nasmem predstavljal z oglasa slovit violinisti virtuozi, ki bo drevi koncertiral v Ševčenkovem gledališču.

— Imenite dečko! ga je pohvalil Stepan. A v najboljšem državnem kinu so vrteli film slavnega umetnika in ko je tako opazoval na slikah razkošne orientalske obleke na-

stopajočih, je prav hudo občutil staromoden kraj svojega suknjiča, svoje škorjne iz svitnine in svojo potlačeno čepico. Glavni junak filma pa je stal v fraku pred njim, pa spet ga je videl v šatoru radže, potem na iskrem konju, samega in v družbi svoje ljubice ali pa sredi zborna svojih privržencev. Kar počnili je od vseh teh slik.

Delj časa se je zadržal pred izložbo sladičarne, kjer je bila na belem čipkastem papirju, v lepo poslikanih bonbonerjih in na krožnikih prav s poteskim zanosom razpostavljenia neznansko okusna jeduča. Z mračnim pogledom je požiral vso to grmado biskvitov ter tort, z rumom napolnjene gobice, s sladkorjem zalite orehe, čokolado, pestro vlečeno testo, kolačke najrazličnejših oblik in na vse načine polnjene, ki jim ni vedel imen, le to je vedel, da niso ne krofi, ne štruklji ne zavjanci. V svojem edinem žepu je obtipl dvajset kopejk, toda v sladičarno se ni držnil stopiti. Kar na cesti je kupil nekaj kolakov od dekleta, ki jih je ponujala. Ko je imel na dlani te lepljive izdelke sladkorne industrije, jih je naglo pogolnil in sam sebi nekako surovo ukazal:

Tih! Tudi jaz se hočem posladkati.

Ta zakuska mu je bila prvo obhajilo, ki navdaja vernika z upanjem na večno življenje.

Izdožbe modne trgovine je ogledoval z izrazom, kakor da že izbira obleko, ki bi mu najbolj pristojala, prav ono iz najlepše sukna in najmodernejše prikrojeno. Listki s cenami niso prav nič vznemirjali zaleda fanti, saj je lahko izbiral najdražje, ker ni mogel kupiti niti najcenejše. Živo si je lahko umisljal, da je lastnik vsega tega, da je bolj spretен od onega violinista in cirkuskoga akrobata, po mili volji lahko izbira in menjava obleke, klobuke, samoveznic, robe, nogavice — saj noben zakon ne prepoveduje lastiti si tuje lastnine v svoji domišljiji. Stepan se je ta trenutek zavedal, da je danes obleka vse nekaj več, kakor v onih časih, ko je služila le za pokritje golote. Danes ga olepsava! Morda bi Stepan ustvaril kaj genialnega, če bi ga nekdo oblekel v angleško srajco z ovratnikom, v kratke in ozke hlače ter v elegantne čevlje! Tako pa ne bo ničesar pametnega napravil, saj je preveč očito, da mu ničesar, kar je tu za steklom nikdar ne bo pripadal. Vzdušno je in se s pogledi potapljal v sukno in svilo kakor iskalec biserov, ki se meče v valove za biseri pa jih ne more doseči.

Utrudil se je že bil od tega praznega gledanja. Tedaj pa je stopila k izložbi gospa vlahki batistasti bluzi, skozi katero je pronical sijaj njene srajce. Z golimi rokami se je naslonila na ograjo in opazovala pestre samoveznic. Morda izbira darilo za svojega izvoljenca —? Elegantno pa vendar poceni, saj bi na ta način le razveselila srce svojega ljubega, svojo denarnico pa ne preveč oskodovala? Vsenakrog se je stkal opojen duh močnega parfema. Stepana je to sladko vzdružje kar omajalo in nosnice so se mu razsirele, ko je vdihaval ta opojen zrak, ki mu je lezel v kri. Vonjal je to ženo, kakor da vonači, kakor da vdihava prelest podmladi, jutranje izparjanje duhtečje zemlje. Le priči dah mu je bil odvraten, kakor začetnik pri dim cigaret, ki pa hitro preide v strast. Poleg te ženske je preživil ono omrežje slabost, ki dviga človeka v višine, imel je občutek, kakor da je strašna nevarnost očarala. Ko je odšla, jo je objel z golim in pobojnim pogledom. Divje misli so ga naskočile. Tudi to krilo bi lahko dvignil, četudi je tako belo, tudi to dišeče telo bi lahko vzel kot katerikoli drugo. Imel je divje in strahotne vizije. Toda ta nalepotičena meščanka mu je zakrila Nadejko, da jo je komaj komaj se lahko opazil na koncu svojih misli.

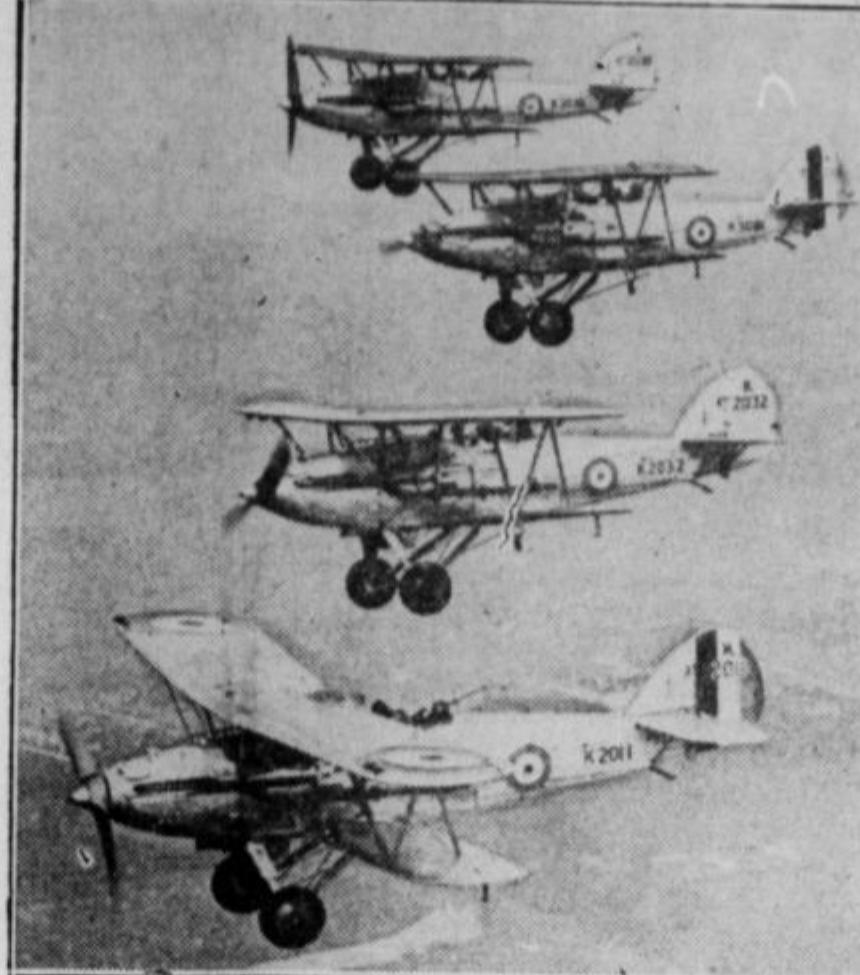
(Dalej prihodnjic.)

Ali je vaše društvo že v Prosvetni matici?

Prosvetna matica je edina slovenska kulturna centrala v Zedinjenih državah. Storila je na prosvetnem polju brez vsakega vika in krika več kot katerakoli druga skupina.

Prosvetna matica JSZ zasluži, da se okrog nje strnejo vsi zavedni delavci.

V

PROLETARCU**ANGLEŠKI "ORLI" V ZRAKU**

Angleška vlada si na vse načine prizadeva, da pojača svojo zračno vojsko moč, da bo kas fašističnim vojnini pripravil tudi v zraku. V načrtu ima graditev večjega števila vojaških aeroplakov in v ta namen se vršijo razni zračni manevri, da se ljudstvo "pripravi" za vse eventualnosti ter da v tem vlogo podpira. Na sliki se vidi tri aeroplani v vojaških manevrih.

Izčrpek zapisnika redne seje odborov JSZ dne 7. maja 1937

Seje odborov JSZ dne 7. maja so se udeležili od eksekutivne Frank Alesh, Donald J. Lostrich, Joško Ovenc, Frank Udovich in Frank Zaitz.

Od nadzornega odbora Anton Garden.

Od nadzornega odbora slovenske sekcije John Hujan, Vinko Ločniškar in Angela Zaitz.

Od prosvetnega odseka L. Beniger in tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotni Peter Bernik, ki se je oprostil, dalje Justin Zajec, Joseph Drasler in srbski so-druži.

Za predsednika seje izvoljen Joško Ovenc. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi: Tajnik prečita pismo Social demokratske federacije, v katerem vabi JSZ, da pošlje svoje zastopnike na konvencijo omenjene federacije, ki bo koncem maja v Pittsburghu.

Na predlog s. Alesha soglasno sklenjeno, da se vabilo ne upošteva, to je, da se pismo položi na mizo.

Govore k temu vprašanju še Zaitz, Alesh in Ovenc. Udovich pravi, da je glavni vzrok pomajkanju gmočnih sredstev pri stranki ne nič sklenjenega za koliko bo v splošnem povisana članarina in povisjanje članarine za federacije ne bo znatno.

Govore k temu vprašanju še Zaitz, Alesh in Ovenc. Udovich pravi, da je glavni vzrok pomajkanju gmočnih sredstev pri stranki to, da je nazadovala v članstvu. Garden priznava, da je to res, toda socialistično gibanje ima bodočnost in zato za stranko ni bojazni.

Naše publikacije: Pogorelec poroča o stanju Proletarca, o agitaciji za Majski Glas in o naši knjigarni.

Zaitz poroča, da je shod v Clevelandu aranžiran. V praviljalnem odboru so zastopani vsi trije klubi JSZ v Clevelandu.

Konec seje.

Velik banket SNPJ v Clevelandu

Cleveland, O. — Federacija SNPJ je priredila v soboto 22. maja banket, na katerem je bil spored pol ure oddajan tudi po radiu. Stolovnatek banketa Matt Petrovich je dejal, da je v spodnji in gornji dvorani ter v prizidju Slov. narodnega doma najmanj dva tisoč ljudi ali več po kdaj prej. Na banketu samem je bilo postreženo kakim tisoč udeležencev. Udeležilo se ga je 230 članov konvencije SNPJ, mnogo Clevelandčanov in številni gostje iz naselbin po vzhodu in tudi nekaj oddaljnih krajov.

Koncertni spored je bil jasno dober. Govori pa so bili kot je-pač običaj na banketih. Banketnike je pozdravil župan H. H. Burton, šerif M. L. O'Donnell, sodnik Frank J. Lausche, ki je v daljšem slovenskem govoru povedal to in ono in apeliral na mlade ljudi, da naj jih ne bo sram slovenskega porekla nego naj to dejstvo ponosno naglašajo. Govor po radiu je imel predsednik V. Cankar.

Banketnike je v imenu "Proletarca" in JSZ pozdravil Ch. Pogorelec, ki je svojo nalogo častno izvršil tudi z načelno socialističnega stališča. V imenu SSPJ je navzoč pozdravil Vatro Grill, v imenu SDZ John Gornik in v imenu JSKJ John Lunka. Poleg so imeli kratke govorove Donald J. Lostrich, Fr. Somrak, John Lokar, zastopnica Progresivnih Slovencev Mrs. Candon itd.

Gledo shoda v Clevelandu bo poročal s. Zaitz, ker je glede tega s clevelandskimi so-druži in korespondiral.

Prosvetna matica: V tej ustanovi bo letos okrog 175 organizacij, kar je približno enako število kot lani. Novih organizacij je to leto do zdaj pristopilo enajst (11). Ker je sezona skoraj pri kraju, se od zadnje seje ni obrnilo na naš arhiv radi iger več kot par organizacij. To sta klub št. 1 JSZ, Chicago, in pa društvo št. 192 SNPJ, Milwaukee, Wis.

Literatura in časopise. Kar

Prizadevanja treh velesil za zaviranje nemško-italijanske agresivnosti

(Nadaljevanje s 1. strani.)

četudi jih jo anarhisti in Trockijevci niso nameravali dati. Ampak učink upora je bil v španski in svetovni javnosti isti, in predsednik katalonske vlade je izjavil, da bi uporniški elementi, ki so povzročili pokolje posebno v Barceloni in oslabili špansko obrambo storili uslužbo generalu Francu prav tako dobro kot če bi jih za upor direktno naje.

To je bil tudi moralen udarec za vlado lojalistov, kateri je načeljeval znani radikalni socialist Largo Caballero. Pod pritiskom okolščin je odstopil, z vsemi ministri, med katerimi so bili tudi zastopniki uporniških struj v Kataloniji. Mandat sestaviti novo vlado je bil spet poverjen Caballeru, toda ni uspel. Naloga je bila nato poverjena socialističnemu intelektualcu dr. Juan Negrinu, ki so zahtevali diktaturo, vsa s svojem okusu, bi v sedanjih razmerah ne mogli dobiti s svojo kontrarevolucijo drugega kakor fašizem. Tega nočjo, zato je boljše, da podpirojo tiste struje in stranke v ljubški fronti, ki so za poraz fašizma najpravo, z gospodarsko preosnovno pa prično, ko premagajo sovražnika na bojiščih. Saj tudi v Rusiji ni bilo drugače, ker ni moglo biti.

Dva značilna po-zdrava konven-cije SNPJ

Na drugem mestu je poročano, da se je dogodilo zdaj menda v drugič, da je konven-cija SNPJ pozdravila predsednika Zed. držav. Prvič je to storila leta 1918 na konvenciji v Springfieldu, Ill. Ni pa to bil navaden pozdrav, ampak apel na Wilsona, da naj pomaga s svojim vplivom in močjo izvjevati pravičen mir in osvoboditev narodov. To se seveda niz godilo in vsi taki brzjavci predsedniku Wilsonu niso poneni ničesar.

Pozdravni brzjavci, ki ga je poslala ena največja konferenca v nedeljo dne 16. maja je bila dobro obiskana. Razpravljeni smo bodoči okrožni konfrenčni klubovi in društva Prosvetne matici JSZ, ki se bo vršila v nedeljo 30. maja v dvo-ranji društva št. 333 SNPJ na Blainu. Ker bo ta konferenca ena najvažnejših, kar smo jih še imeli, je članstvo kluba št. 11 JSZ sklenilo, da jo poseti v največjem številu. Kot konfrenčni tajnik sem naredil svojo dolžnost in povabil vse društva Prosvetne matic in klube SNPJ ter vse somišljenike, da se konference udeležijo. Sedaj pa je seveda odvisno od nas vseh skupaj, da bo konferenca uspešna. Kajti razprave bodo velo zaživje in zanimive. Sedanji čas zahteva také konference, ker smo na pragu važnih dogodkov v delavskem gibanju. Zato se pa uljedno vabi vse okoliške naselbine, da so zastopane na tej važni konferenci. Vabljeni ste tudi, da se udeležite prireditve po konferenci, ki se bo vršila v istih prostorih, ali pa na vrtu, ako bo vreme ugodno. Sodružni in sodružnice ter somišljeniki na Blainu so nas zagotovili, da bodo vsem po možnosti postregli.

Posetimo konferenco in konfrenčno prireditve v nedeljo 30. maja! Konferenca se bo pričela ob 10. dopoldne. Čim več nas bo, tem več dobrih za-klužčkov bomo sprejeli. Joseph Snay, tajnik.

Ogromna stalna armada

Države po svetu (brez Kitajske) imajo zdaj stalno pod orožjem nad šest in pol milijonov vojakov in nad 50 milijonov rezervistov.

100 odstotni porastek na vloge hranilnega oddelka v dveh letih

Vložite tudi

ANTON GARDEN:

REPRESIJE IN EKSEKUCIJE V RUSIJI NE VODIJO V SOCIALIZEM

Soditi po poročilih, ki zadnje čase prihajajo iz Rusije, mora biti Sovjetska unija polna špijonov in sabotažnikov. Najnovejša vest zadnjih dnevov je, da je bilo v Kabarovsku, Sibiriji, postavljenih ob zid 44 oseb, ki so bile po vojnem sodišču obsojene na smrt kot "špijoni Japonske, sabotažniki in trockisti". Iz istega vzroka je bila nekaj dni prej reorganizirana tudi rdeča armada. Poročila tudi govorijo, da je bilo zadnje mesece pometanih v jenči tisoče v opozicionalcev Stalinovega režima.

Za prvo proletarsko državo take vesti niso razveseljive, in to po skoraj dvajsetih letih boljševiške revolucije, ki je bila za svetovni proletariat največji dogodek do danes. Razveseljive niso glede nasilnega zatiranja opozicije. Ako bi se enakih metod posluževala buržavne države, bi bili postavljeni ob zid vsi socialisti in komunisti, sigurno pa pometani v jenči in njih gibanje nasilno zatrto, oziroma pogumno pod zemljo. To bi se zgodiло ne samo z razrednimi opozicionalci, marveč celo z vsemi drugimi elementi, ki bi nasprotovali režimu, ki je slučajno na krmilu.

Kaj prav za prav se zadnje čase dogaja v Rusiji, si je na daljavo težko ustvariti objektivno sodbo. Koliko je na primer resnice na poročilih iz Moskve, da v Rusiji mrgoli tajnih agentov sovražnih in potencialno sovražnih držav, predvsem Japonske in nacijske Nemčije? Nobena skrivnost ni, da imasta obe državi imperialistične težnje in načrte proti Sovjetski uniji. Japonska preživa v Sibiriju, Hitler na Ukrajino. Tudi je verjetno, da skušata poleg drugih imperialističnih držav obe sovražnici Sovjetske unije vohuniti v Rusiji.

Kar pa je neverjetno, je to, da bi se obema državama posrečilo takoreč poplaviti Rusijo z vohuni, karor trdijo in insinuirajo sovjetska poročila. Ni je namreč država na svetu, kamor je težje priti karor v Sovjetsko unijo. Sovjeti dovolijo vstop le bona fide turistom (tujezemskih delavcev več ne sprejemajo), diplomatskemu osebju in trgovskim komisijam ali agentom. Vsaka taka oseba

je znana sovjetski tajni policiji in tudi njeno bivanje v Rusiji od dne do dne. Ta pozornost je za sovjete absolutno potrebna in ne more biti prestroga.

Toda, kako more biti dežela poplavljena z japonskimi in nacijskimi vohuni pod tako strogim policijskim nadzorstvom? Mar vohuni prihajajo v Rusijo s ponarejenimi posami, ali sploh brez vsakih posov? slednje je izključeno, ker bi nikdo ne prišel do druge postaje ali vasi. Tujezemec brez posa ali pa domačin brez dežela sploh ne more potovati po Rusiji. Sistem potnih listov in delavskih knjižic je pod Stalinovim režimom zadnja leta še bolj strog kakor je bil na primer v starri Avstriji ali Nemčiji. Preostajojo torej ponarejeni posami. Toda ljudem, ki so v službi držav, ki imajo diplomatske odnose s sovjeti, se falsifikatovi ni treba posluževati, ker lahko dobene fide potne liste.

In če je tujezemec izredno težko vohuniti v Rusiji — veliko težje kakor v katerikoli drugi državi — kdo so torej japonski in nacijski vohuni v deželi sovjetov, da ne omenjam drugih imperialističnih držav, o katerih tudi moskovska poročila molče? Mar so Rusi sami. To ni izključeno. In soditi po vseh iz Kabarovske, so bili tamkajšnji obsojenci ruski državljanji; isto je resniča tudi s političnimi aretiranci; prav tako je bila tudi rdeča armada reorganizirana radi notranjih "vohunov, sabotažnikov in trockistov".

Kaj vse to pomeni? Da prva proletarska država postaja v svojem dvajsetem letu bolj in bolj ogrožana od znotraj? In od proletariata samega? Mar se je ruski delavci, rdeči vojak in revolucionar po tolkih letih težkega žrtvovanja za uspeh boljševiške revolucije pričel spremnati v — japonskega in nacijskega vohuna, sabotažnika in kontrarevolucionarja? Človek tega ne more verjeti. In ako to ni verjetno, kje je torej odgovor na ta vprašanja, na silno važna vprašanja za ves svetovni proletariat.

Pisec teh vrstic je bil pri-

staš ruske revolucije, prve in boljševiške, od početka do danes in kot tak upa, da ostane do zadnjega diha. Toda nikakor ne morem verjeti, da se je v Sovjetski uniji tako rekoč že noč, od lanskega poletja, pojavo vohunov in sabotažnikov brez števila. (Prej o tem nismo toliko slišali, oziroma so bili sličnih zločinov obdolženi razredni nasprotniki sovjetov.) In to med Stalinovimi in Trockijevimi komunisti samimi.

Bilo bi neumestno trditi, da v Sovjetski uniji ni špionaže in sabotaže. Obeh je dovolj v vsaki državi. In kar se tiče vohunov, jih ima tudi Rusija v drugih državah proporčno nič manj, ako ne več, kot jih imajo druge države v njenih mejah.

Toda trditev ali domneva, da rekrutirata Japonska in nacijska Nemčija vohune med boljševiki, bodisi Stalinove ali Trockijeve šole, kakor trdi režim, je za otroke, ne za razsodne, odrasle ljudi. Stalin lahko ukloni še več Radekov, Zinovjevov in drugih starih boljševikov, da jih na ta ali drugi način prisili, da bodo zatožne klopi vsem svetu izpovedali, da so spletarili z japonskimi imperialisti in Hitlerjevimi fašisti proti sovjetski Rusiji, za katero so žrtvovani takoreč vse svoje življenje, toda jih bo verjetno težje ali pa fanatično sledi vladajočemu režimu.

Slično je tudi s sabotažo. V navadnem tolmačenju ta beseda pomeni, da nekdo namenoma dela škodo, namenoma razhaja ali pohablja stroje in meče polena pod noge, kakor pravimo v navadnem izrazu. Kot sem prej omenil, se to dogaja po vseh industrijskih državah in tudi Rusija ne more biti izvzet. Tudi si ne morem predstavljati tako perfektno socialistične družbe, da bi bila brez sabotaže te vrste. Celo človeka, ki je povsem lojalen stvari in se zanjo lahko mnogo žrtvuje, bo sem pa tam prijet na gon, posebno kadar vidi, da stvar ne gre tako kakor bi po njegovem mišljenju lahko šla, vrgel poleno pod noge. In če si temperamenten ne dovoljuje izučen, te tudi stroj lahko ujeti, da ga boš namenoma, v hipni jezi, pokvaril. Se prej bo to storil v proletarski državi, ako vidiš, da gre okrog tebe vse ali pa precej narobe in ako si brez moči proti birokraciji.

Take sabotaže ima Sovjetska unija najbrže precej, ker so pač politični in tudi socialni pogoji zanjo. Še več pa ima "sabotaža", ki je storjena nemenoma. Saj smo že pred več leti čitali, da so ruski delavci v masnem obsegu pokvarili stroje, zelo komplikirane in drage stroje, in to ne vsled zlobnosti, marveč vsled neizurjenosti. Takih slučajev je že dosti. In dokler je boljševiška vlada to razumevala, ni bilo ste strani nobene gonje proti — "sabotažnikom". Takrat je bila gonja le proti buržujskim sovražnikom, to je razrednim sovražnikom.

Zadnje čase, približno od lanske spomladi ali po sedmem kongresu tretje internacionale, pa se je ta gonja Stalinovega režima obrnila proti notranji opoziciji, proti disidentnim boljševikom samim. Ta gonja se je spremenila v pravo manjšo proti — "trockistom". V Rusiji je danes vsak opozicionalec "trockist", karor je v Ameriki vsak nasprotnik burževcev "boljševik". Povrh je lahko še "japonski in nacijski špijon" in "sabotažnik". To je odvisno od njegovega vpliva: bolj kot je vpliven ali trdovraten opozicionalec, več obsovažen imen mu bodo pripeli. Lahko so tudi izjeme, toda izjeme ne stejejo.

Soditi po poročilih iz Rusije, je tisoče v tisočih teh "sabotažnikov", "trockistov" in "fašističnih špijonov" v jenči in pregnanstvu. Prejšnja leta so bili tega deležni le "kulaki", buržuci in socialisti raznih barv. Soditi po poročilih iz Rusije, je tisoče v tisočih teh "sabotažnikov", "trockistov" in "fašističnih špijonov" v jenči in pregnanstvu. Prejšnja leta so bili tega deležni le "kulaki", buržuci in socialisti raznih barv.

ŽRTVE "HINDENBURGA" V RAKVAH

Katastrofa, ki je pred par tedni zade... - elki nemski zrakoplov "Hindenburg", je zahtevala 34 žrtev. Slika kaže krte z žrtvami zrakoplovne padiske in New Yorku na pomolu, kjer so bile naložene na nemški parnik Bremen in odpeljane v domovino. V teku so razne preiskave, da se izvede, kaj je povzročilo strašno katastrofo. Glavno krivo pripisuje gorljivemu plinu vodiku, s katerim je bil zrakoplov napopoljen. Ako bi bili napoljen s helijem, ki ni gorljiv, pravijo, da bi bila ta nesreča gotovo preprečena.

Zadnja leta, predvsem od lanskega poletja, so prišli na vrsto pa tudi boljševiki, trockisti in stalinisti.

Zadnje dni je vest iz Moskve tudi omenjala, da sovjetsko časopisje svari delavce, naj z nikomur ne govore o delu in produkciji, "ker je dežela polna vohunov". Niti svojim ženam ali, obratno naj nič ne omenjajo. Slično svari velja redcem vojakom.

Kaj vse to pomeni? Da je Sovjetska unija polna "vohunov"? Niti malo ne. Pomeni pa to strašenje, da ima Stalinov režim opravka z vedno močnejšo opozicijo tako med civilisti kakor v armadi, kar je naravnino v razumljivo. Taki procesi kot so bili moskovski in kateri se v miniaturi izvajajo po vsej prostrani Rusiji proti "trockistom", ne morejo roditi drugega kakor nezadovoljnost, odpor in sumničenje.

Ta odpor in kuhanje revolte pod loncem je očvidno dosegljivo armado že toliko, da je Stalinov režim uvidel potrebo za dalekosežno reorganizacijo. Ostavil in degradiral je pomožnega vojnega ministra Mihajla Nikolajeviča Tukachevskija, katerega je poslal v neki zakotni kraj v Sibiriju. Vse poveljnike, od najvišjih do najvišjih, je tudi podvrgel strogi kontroli komunistične stranke.

Pod novim sistemom je vsak poveljnik namreč dobil dva "pomočnika", od katerih mora biti eden oficieln zastopnik komunistične stranke. Noben poveljnik ne sme izdati nobenega povelja, dokler ni isto podpisano vsaj z dveh izmed treh "sopovljenikov"; eden teh podpisov mora biti podpis zastopnika komunistične stranke. Nedavno je bil aretiran tudi načelnik sovjetske tajne policije Genrik Yagoda, ki je bil v preteklosti eden glavnih stebrov Stalinovega režima.

Poletične vesti iz Sovjetske unije, prve proletarske države, torej niso nič razveseljive za svetovno delavstvo. Vsled tega človek tudi z veliko mukom piše o tem. Nisem noben Trockijev prirazenc v skusu, tudi v Stalinove težkoči, ki niso majhne, razumevati. Te vrste pišem predvsem vsled tega, ker se mi zdi, da pot, po kateri zadnje čase koraka sovjetska Rusija, ne drži v socializem, marveč v absolutizem, ki se politično in aktualno nič ne loči od totalitaričnega fašizma. Rečem: politično in intelektualno, ker ne prvi ne drugi režim ne dovoljuje in ne tolerira nobenega samostojnega mišljenja in izražanja istega. Vse mora biti uprezeno in absolutno podvrženo težnjam in ukazom režima, pa bilo to v Rusiji, Nemčiji ali Italiji.

— pravico do dela, socialne oskrbe v slučaju bolezni ali stareti, do najvišje izobrazbe itd. Priznava tudi pravico do svobode govorja in tiska. Ta pravica pa je na žalost in na škodo Sovjetske unije le na papirju. Največja ironija je v tem, da je danes še manj svobode tiska in govora celo za komuniste, kakor jo je bilo pred sprejetjem nove ustave.

Pristaši sedanega režima radi opravičujejo to strahovito zatiranje vsake delavske demokracije z znamen argumenatom, da "Rusija še ni zrela za demokracijo". Ta argument je držal, dokler boljševiki niso zatrli kapitalizem, toda danes je brez vsake podlage. In paradoksno je bilo v onih letih, dokler je bil Lenin še živ, ved demokracije v ruski komunistični stranki kot kdaj pozneje. Takrat so člani stranke imeli vso svobodo kritike. Am-pak od takrat je preteklo že mnogo vode.

Se bolj paradoksno pa je to, da so komunisti po zadnjem kongresu tretje internacionale postali vneti zagovorniki "demokracije" povsod, samo v Rusiji ne. Ogrevajo se za buržavno demokracijo kakor se ni ogreval še noben najbolj desničarski socialist, toda v Rusiji teptajo po najosnovnejših idejah delavske demokracije, katera edina more privesti proletariat v socializem.

Da ne bo nobene nejasnosti, naj h koncu omenim, da po marksističnem pojmovanju pomeni delavska demokracija isto za delavce, kar pomeni buržavna demokracija za kapitaliste, in še več. Pomeni vladavstvo, iz delavstva, in za delavstvo; pomeni, da ima presnavljvanju družbe iz kapitalizma v socializem edino bese in pravice le delavstvo in njegovi zavezniki.

In dokler se Sovjetska unija ne oklene tega principa in ne uvede delavske demokracije, bo še imela žalostne moskovske procese, bo še posiljala socialistike, trockiste in staliniste v ječe in v Sibirijo in bo še strejala "fašistične špione" in "sabotažnike". In končno, dokler bo delala, tudi ne more biti nobenega govorja o socializmu, ker socializem in prava, to je delavska demokracija, sta ne razdržljiva.

Vabilo na piknik

Johnstown, Pa. — Klub federacije ameriških državljanov priredi piknik v nedeljo 30. maja v dvorani društva JSZ.

Konvencija državne socialistične stranke v Waukeganu 29. in 30. maja

Državna konvencija socialistične stranke za Illinois se bo vrnila v Waukeganu v sobotu in nedeljo, dne 29. in 30. maja, v Slovenskem narodnem domu na 10. cesti in McAlister. Pričetek zborovanja ob 1. popoldne, registracija delegatov pa se prične ob 10. dopoldne. Zvezec ob 7. uri se bo vrnil konvenčni banket, na katerem bo govorili Maynard C. Krueger, Frank Trager in John Fisher. Predsedoval bo Tony Pierce. Na dnevnem redu bodo važna poročila o splošnem delavskem gibanju v Illinoisu, o unjih in stavkah na industrijskem polju ter o stranki in aktivnostih. Razpravljajo se bo o delovanju CIO in o problemu A. F. of L., katera vodi obstrukcijo napram pravemu. Na tem zborovanju se bo do začrtale smernice in delo, ki ga naj v bodoči v zamenu stranka v Illinoisu. Člani stranke so aktivni v vseh unijah in izredno delavni v raznih stavkah ter pri organizirjanju neorganiziranih v delavskih unijah. Ta konvencija bo važnega pomena o oziru na splošno delavsko gibanje in pa stranko samo. Pričakuje se velika udeležba.

Citajte "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

RIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V slednjem seznamu so priredili klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih društav:

MAJ

BLAINE, O. — Konferenca klubov JSZ in društva Prosvetne matice v nedeljo 30. maja v dvorani društva SNPJ.

JUNIJ

CLEVELAND, O. — Skupni plesni soci. pleskega zabora "Zarja" in kluba it. 27 JSZ v nedeljo 20. junija na Pintarjevi farmi.

JULIJ

MOON RUN, PA. — Piknik klub it. 175 v nedeljo 11. julija na Pintarjevi farmi.

AVGUST

MOON RUN, PA. — Piknik klub it. 175 v nedeljo 11. avgusta v pričetku konference JSZ in P. M. v nedeljo 1. avgusta.

OKTOBER

CHICAGO, ILL. — Dramski prireditve klubova it. 1 JSZ v nedeljo 17. oktobra.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 21. novembra koncert soci. pleskega zabora "Sava" v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, ILL. — Dne 31. decembra Silvestrova zabava klubu it. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

ANGELO CERVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

— Še nekaj, gospod polkovnik; sestra Hela dajte zapreti, prosim vas.

— Pa zakaj?

— Utegnila bi sporočiti dr. Schacherju, da sem odšel. Tako prebrisane ženske se nisem videl.

— Rad verjamem! se je norčeval polkovnik.

Polkovnik mu je stisnil roko.

V izbo je stopila Hela, ki je čakala v predсобi, dokler ni Vondriček odšel.

— Želite, gospod polkovnik?

— Zapreti vas bom dal.

— To ste mi že neštetokrat oblijubili!

— Ali ste bili v Švici?

— Saj sam dobro veste, da nisem bila.

— Zakaj niste šli na Dunaj?

— Saj sem šla.

— Ni res, peljali ste se nekam drugam.

— Zelo točno ste poučeni, gospod polkovnik, se je muzala Hela, nekam drugam in na Dunaj. Tudi na Dunaju sem bila.

Polkovnik je nervozno trgal papirček, ki mu je po naključju prišel v roke.

— Ali veste, da smo Franceschiniju ujeli?

Hela ni niti trenila z očesom.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

Hela se je na ves glas zaimejala.

— Berenini bi se bil prav lahko vrnil v Italijo, pa ni hotel.

— Čenče, prazne čenče!

— Ali vas jaz silim, da poslušate moje čenče, ga je ostro zavrnila. Dovolite mi, da odidem.

— Ne morem verjeti, da ste rekel zadnjino besedo, sestra Hela.

— Gospod polkovnik, saj ne morete vzeti za ženo ženske, Drugi dan so jo zopet zaslili.

ki se je vdala vsa, vsa, kolikor ter izpustili.

Še isti večer se je odpeljala z brzečem na Dunaj.

Polkovnik je besnel, avditor pa mu je popolnoma mirno odgovarjal, da jim bo že tako in tako povzročala sitnosti in neprijetnosti. V dveh, treh dneh bomo že slišali o interpelaciji v parlamentu. Ali gospod polkovnik ne ve, da je sestra Hela članica lige? Zakaj mu je sploh to žensko postalo?

Polkovnik je stal pred mizo.

— Vidim, je modroval, da že vse hudič jemlje. Prav nič se ne bom edil, če bo nekega lepega dne prikolovratil v Trento gospod Franceschinij s posebnim priporočilom gospoda vojnega ministra, da mu morajo vse vojaške oblasti streči v roke. Verjetno je, da mu bodo nakazali posebne podpore za ustanovitev vohunske centrale. O, ta parlament!

Kdo hudič je prišel na blazino idejo ter je sklical parlament?

— Njegovo veličanstvo, presveti cesar Karl Prvi! se je pogrojilno nasmehnil avditor.

Polkovnik je onemel. Sedel je v fotelji. Bil je videti močno utrujen in žalosten.

(Dalje prihodnjič.)

je je, drugemu moškemu.

— Psie! je sknil.

— Zakaj psie? je popolnoma mirno ugovarjala. Ali ne razpolagam svobodno s svojimi čuvstvi in s svojim telesom?

Tega vam ne bi povedala, a vi ste —

— Kaj sem!

— Brez vsakršnega ponosa,

— Strela in peklo, to si drzne ...

— Držnem si, gospod polkovnik! Kaj ste že kdaj videli vojaka, ki bi tako moledoval, tako po pasje prosil ljubezn?

— Želite, gospod polkovnik?

— Zapreti vas bom dal.

— To ste mi že neštetokrat oblijubili!

— Ali ste bili v Švici?

— Saj sam dobro veste, da nisem bila.

— Zakaj niste šli na Dunaj?

— Saj sem šla.

— Ni res, peljali ste se nekam drugam.

— Zelo točno ste poučeni, gospod polkovnik, se je muzala Hela, nekam drugam in na Dunaj. Tudi na Dunaju sem bila.

Polkovnik je nervozno trgal papirček, ki mu je po naključju prišel v roke.

— Ali veste, da smo Franceschiniju ujeli?

Hela ni niti trenila z očesom.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

Dvignil se je, stal je zravnal, moški pred njo.

— Ne prepname loka, sestra Hela. Vsaka stvar gre samo do neke meje.

Hela mu je počasi in preudarno odgovorila:

— Zelo se motite, gospod polkovnik, na vaša čuvstva nisem računala. Vprav nasprotuo je res. Vedno sem se bala, da mi utegnejo vaša tako zvana čuvstva samo škoditi. Se enkrat vam izjavljam, da ne bom nikdar vaša.

— Niti v primeru, če bi pomagal Franceschiniju pobegniti.

— Mogoče je, da ste zaprli Franceschinija, Bereninija pa niste. Sicer pa, čemu mi vse to pripovedujete, čemu se po nepotrebnem trudite? Ali se vam ne zdi vaše ravnanje ostudno in umazano? Mislite vendar — mogoče boste napošledi vendarle spoznali, da se ta trhia stavlja ne more več dolgo držati.

— Sestra Hela, vi še vedno menite, da vas ne morem dati zapreti, zato se tako drzno igrate s svojo usodo.

THE CLASS STRUGGLE

The working class and the employing class have nothing in common. There can be no peace so long as hunger and want are found among millions of working people and the few, who make up the employing class, have all the good things of life.

Between these two classes a struggle must go on until the workers of the world organize as a class, take possession of the earth and the machinery of production, and abolish the wage system.

We find that the centering of the management of industries into fewer and fewer hands makes the trade unions unable to cope with the ever-growing power of the employing class. The trade unions foster a state of affairs which allows one set of workers to be pitted against another set of workers in the same industry, thereby helping defeat one another in wage wars. Moreover, the trade unions aid the employing class to

mislead the workers into the belief that the working class has interests in common with their employers.

The conditions can be changed and the interest of the working class upheld only by an organization formed in such a way that all its members in any one industry, or in all industries, if necessary, cease work whenever a strike or lockout is on in any department thereof, thus making an injury to one an injury to all.

Instead of the conservative motto, "A fair day's wage for a fair day's work," we must inscribe on our banner the revolutionary watchword, "Abolition of the wage system."

It is the historic mission of the working class to do away with capitalism. The army of production must be organized, not only for the everyday struggle with capitalists, but also to carry on production when capitalism shall have been overthrown. By organizing industrially we are forming the structure of the new society within the shell of the old.

Union's Horizon Broad

"Should I let 'em have it now?" "Wait a while," the news-real cameraman replied. Then a moment later:

"Let 'em have it!"

The police officer gave the signal and the teargas barrage against striking lettuce pickers and packers began.

This exhibition of police brutality, put on for the benefit of a film company September 16, 1936, during the Salinas strike, was witnessed by Alfred Aram, attorney for the California State Federation of Lettuce Strike.

The testimony unfolded a story of employer vigilanism, arrests without due process of law, dromedary courts, blacklisting and refusal by the big growers to mediate or arbitrate strike demands. Argyll Campbell, member of the Monterey county industrial relations board, found the union ready to negotiate. But the employers objected to his presence at the meeting and he was told they had imported the red-baiting Col. Sanborn as "co-ordinator" to end the strike.

Aram told of hearing a special officer reply: "I get my orders from higher up," when the night chief of police protested that it was against his chief's orders to toss teargas bombs into the Labor temple. He also quoted City Attorney Russell Scott as saying that Garth Lacey was appointed as a second police judge to supplement Police Judge McLaughlin, because McLaughlin was not convicting enough strikers. As the city charter provided for only one police judge, Lacey's appointment meant creation of an illegal court for the benefit of the employers.

Record of the Grower-Shipper Assn. showed evidence of a blacklist, with such notations as "red strike agitator" after the names of active union members. Several important witnesses needed for the hearings mysteriously "turned up missing".

California.

Land of sunshine—for the right people.

Many workers can match the experiences of the lettuce growers. Many unions have learned a strong union is a union that exercises its influence on every front—legislative and political as well as industrial.

A union's horizon embraces more than the four walls of the factory, mine, mill or field.—P. L. Record.

NOTICE!

Lawn bowling has always been a popular sport and pastime among the members of the Slovene Labor Center Social Club. There are two beautiful courts on the Center's grounds both of which are kept quite busy during the summer time and will be especially so this summer when the lawn bowling league which is now being organized among the members gets into full swing. The only qualification necessary to get into the league is that you are a member of the Club. On the committee in charge of organizing the league are the following members: Joseph Turpin, Anton Andres and Justin Zajc. If you are interested in getting on one of the teams get in touch with this committee as soon as possible. The closing date for receiving applicants is June 15th.

FREEDOM

Of course civilization restricts freedom in certain respects—but it widens freedom in other respects, and it can be made to widen freedom much more than it has done so far.

The pioneers were "free," with a sort of an anarchistic freedom. They were free to work incessantly for a poor living, and to fight the Indians and perhaps be scalped by them. They were free to do without nearly everything the average family has now. Undoubtedly there was a certain pleasure in being free from the restraints of law, but the restraints imposed by hostile tribes and by nature were much more galling than the restraints imposed by a more or less democratic civilization such as we now have in America.

We say, "more or less democratic," for, although the democracy it already has is extremely valuable, it is far from being as free as it can be, and will be.

There are some folks who believe—and others who say it without believing it—that the Socialists are working toward a less free condition. But that is exactly the opposite of the truth. The Socialists wish to extend political democracy and establish industrial democracy. Mankind will then have the utmost limit of personal freedom that can be attained under civilization so long as food, clothing and shelter have to be made with machines and hands.

Well-Well-Well

Ford says: "Any good workman can talk to his boss any time about grievances." The catch is that any worker with grievances would be no good.

After "Cashing In" On Some Easy Coronation Money Britain Is Gone Back To Work Again

ENGLISH AS IT IS SPOKE

You have heard of the visitor from across the pond who said when Americans want you to put your head out of the window they tell you to look out, and when they want you to jerk your head back in they tell you to look out. It is even so.

We read the book entitled *The Descent of Man* by Charles Darwin, and it seemed to be quite all right except that it did not tell anything about any descent of man but on the contrary told all about the ascent of man from lower forms of life. Ever since the book was published there has been much talk of the descent of man from the lower animals but are we crazy or has not man ascended?

Sometimes we think man is lower than the monkeys, for they often show more sense than he does, but we can't believe that man is lower than the unicellular animal from which he is said to have developed. If not, then he has ascended and the

talk of the descent of man is jiggery English.

Glorious means splendid and inglorious not splendid. Flammable means easily set on fire, and you expect inflammable to mean not easily set on fire but you find that it means easily set on fire, exactly the same as flammable, and you ask if the English language has any rhyme or reason.

In summer they say it's as hot as

hell and in winter they say it's as

cold as hell and in wet weather they

say it's as wet as hell and in dry

weather they say it's as dry as hell,

and you wonder whether hell is hot,

cold, wet or dry, or what the hell is

like anyhow?

Oh, well, it's nice to have a flexi-

ble language, and no doubt we

ought to be glad of it, but we do

pity those foreigners who, have to

try to learn our idioms and our

idiocies.

—M. L.

Thousands Protest Student Exchange

Over 3000 people attended a mass meeting, held at the Public Auditorium in Cleveland, designed as a protest against the "100 picked emissaries of Hitler"—German students, who are now attending Cleveland Public Schools.

Rabbi A. H. Silver was the main speaker of the evening. Said he:

"When liberals lose their sense of hot resentment, when they become so squeamish, when liberal newspapers fall in with the Nazi's plan to sweeten up the public about the third reich and these papers spend pages portraying how pretty the girls are and how sweet and unaffected, never using cosmetics—then our city becomes a stamping ground for Nazism, a citadel of Nazi triumph.

The Nazis send us lovely young people, but there are military airships to kill lovely young people in Spain. Their purpose here is to create nuclei. These young people are being exploited for such a demonstration as two weeks ago Sunday, when hundreds of Clevelanders raised hands in Nazi salute and a Cleveland lawyer repeated doggerel which was an insult to every Jew."

SNPJ Convention

Every organization among the Jugoslavs in this country, be it political, religious or what have you has its eyes on the convention of the largest fraternal organization of them all, the Slovene National Benefit Society. Practically all of the organizations who publish an official organ have a reporter at this convention.

The convention is meeting in Cleveland and is being attended by 215 delegates and 19 supreme board members. Total 234 members.

The convention officers are:

Chairman: Math. Petrovich; first vice-chairman, Max Kumer, Pennsylvania; second vice-chairman: Fr. Vratarich, Pennsylvania; secretary: Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.

A day-by-day report of the convention proceedings is being published in the daily Prosveta as well as the regular minutes.

Adjournment will probably not be in order until the end of this week after which we will be able to give our opinions on the outcome of the convention as a whole and also on the action taken on some of the important resolutions which will be brought up before this body.—D.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

A large number of delegates from Kansas and points West made the Slovene Labor Center here in Chicago their stopping-off point on their way to Cleveland to attend the SNPJ Convention. We will probably see them all again on their way back home.

*

Two neighborhood concerns both of which employ a number of our comrades and fraternal brothers are at the present time being organized. At the Western Felt, CIO organizers have been working for the past two weeks and they expect to issue the strike call soon. At Wilson-Jones Loose Leaf Co., the strike has been won after a forty-six day struggle during which time the company tried to bring in scabs to take the place of the regular employees. Forty-six days on the picket line fighting cops and scabs made it a hard won fight and the employees don't intend to loose what gains they have made either. They know just what moves the owners of the plant will make next and are prepared for them. They meet each Sunday at the S. L. Center to draw up plans for action. They have stewards in each and every department of the shop all responsible to the head steward of the plant. They are publishing a small shop paper called Loose Leaf so as to keep all employees informed on the latest developments. Socialist Party members and especially members of the JSF, being that the strike is right in our neighborhood, should not pass up this opportunity to practice what we preach and pitch in to help the boys improve their working conditions and wages.

*

Charles Pogorelec, Secretary of the Yugoslav Socialist Federation in Cleveland this week gathering subs for Proletare and pushing the sale of the May Herald.

May 30th is the date of the JSF Conference in Blaine, Ohio. The comrades in that territory are working hard to make it a worth-while gathering.

*

About seven hundred people including most of the delegates to the SNPJ Convention attended the mass meeting sponsored by Branches 27 and 49, JSF, in the auditorium of the Slovene National Home, St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio, on May 20.

The speakers were: Donald J. Lotrich, Frank Zaitz, editor of Proletare, Charles Pogorelec, secretary of the JSF, John Tercej, and B. Parker.

*

The Social Study Club of Branch No. 1, JSF, held its monthly meeting on May 13. The regular meeting date is the second Friday of each month. The attendance at this meeting was quite a nice increase in comparison with the last few meetings. The att-

*

Mistress: "Now don't spill anything when the guests come for dinner."

Maid: "You can trust me, ma'm. I won't say a word."

*

"Loyal Employee"

Mistress: "Now don't spill anything when the guests come for dinner."

Maid: "You can trust me, ma'm. I won't say a word."

THE JOHNSTON COOKIE AND CANDY COMPANY STRIKE

By Louise B. Jersey

Local, local, two forty four
That's where we went to
When Johnston shut the door.

That's the song the Johnston

Cookie & Candy Company's employ-
ees sing as they march along in pick-
et lines in front of the Johnston

Cookie & Candy Co., of Milwaukee,

where a strike is now in progress.

Said the girl whom I interviewed

for this article:

"We want union recognition, with

15 to 20% increase in wages. We

also want to abolish the piece work

system." She smiled a bit and went

on to say, "We're sponsored under

the American Federation of Labor,

Local 244 of the Bakers and Con-

federation Union." Asking her if she

thinks they'll win the strike, she said

rather alarmed, "Of course we will,

we've got too!"

Asking her to tell me more about

the strike, she continued, "The Com-

pany wanted us to organize as an Inde-

pendent Union. That, as you may

know is simply a new expression

meaning "shop union."

This however, we employees are against.

We want to be free and choose the union

who'll represent us and one who'll

work in our interest and for our wel-

fare. And we feel sure that the com-

pany union does not do this."

Mr. Alberti, business manager of

Local 244 of the Baker's and Con-

federation Union had this to say

when interviewing him:

"Of course, they'll have to give in,

for the working-man today is organ-

ized better and stronger than he

ever was before." "But," he ad-

ded, raising his eyebrows a bit and

smiling faintly, "the company won't

give in without some bit of struggle,

that's to be sure."

Asking him what time they start

picketing he said, smiling, "At 6:30